

מסורת הש"ס

(א) [על קמח:] (ב) ערכין. (ג) נדה מד, (ד) וצומת גנ, (ה) [לאחר עטלות, (ו) ז'ל] וכן וס' אחר.

גליון הש"ס

בנרא ולימא ליה דאמר לבשתלד. פי כרין קדושין דף רנ"ג ע"ב דף אש"י תוס' ד"ה נוהל בו" א"ג רשומאל סובר ב"ש. משה לי ה' פסוקו ינאח דהא שמואל ס"ל ציננות לרנן דר"י אין לו ניס אכלוס כצביל המשפחה הרי ס"ל דעטמא לרנן דעובר לת ליה וישי. אלא דשמואל ס"ל המזכה לעובר קנה היתו דר"י הלכה כר"י ודאמרין להדיא ציננות דזו וס"ל קמח וא"כ ממנה דזו דניה דקמח בירוש' דבן יוס' אחר פוסל אכל עובר לא דלמח' ככונן דר"י ממנה ס"ל למח' דעובר דעבר און וזכיה. א"כ אין המתכה לקמח הש"ס בן יוס' אחר אין אכל עובר לא דהא דאמת דר"י ממנה ס"ל דלח' דעובר וצ"ל בא"ד והקמה נבכיו והקמה קשה לו למח' הארכי לנומא דמקא כיה ולא פסוקו דלמח' מיתא האל קודם שמת הן הן ציננות מכו האלים כל נכסיהם כל שעבדי כל נכסיהם לבע"ח ולא תבנו דלוקי ואח"כ מת או הן דלח' לא היה נוהל וממיל ויהי וזכיה למתעט ממת אכניה קנה היתוק ממת ע"ג סג וכל הנכסים אכל כיון דנוהל וממיל ויהי וזכיה לירש אחיהם משעת מותם לא קנה היתוק דלח' אדם מקנה דבר שלא כה לעולם:

מוסף רש"י

ירושא הבאה באמליה שאני, ויש לה נח תפוס אכל להקנות לו אדם לא קנה (ועי' קמח). נוהל וממיל. אם נפלה לו ירושה זו ביום וזו ביום מת ממנה לקרוביו וזו ממנה (ברובין א). אמר רבא שמת. האי נוהל וממיל לנכס' לא חוקים נכסיו און, דאי נמי לא חליד' איהו און ירמי קרוביו נכס' און היכל דלח' ניס, אלא חורב' בנכסי האם. אם מתה זו ביום אפילו הוה מת ביום מתל נכס' אמו וממיל' ממנה לאחיו מחזי שחזין זו אמו, דלח' אלו הוה און ירמי לה קרוביה ולא אחזין נכס' הוה און זו מתה (שם) דבן נוהל לא אמו אכל האם איהו קרוביה תח' צנה וכל שכן קמח' האם שחזין מתל און, דכתי' דמפסחוס' איהו און, משפתת איהו איהו קרוביה משפתת (נהא דהו). אמר עובר לא. אם מתה מעוברת איהו נוהל להנחיל את קרוביו כן האל (שם).

מוסף תוספות

א. ואמרין עולה אהו וכו' דפוסל בעברי אהו מלאכל בהיתומה. ומיין. בירוש' (ב). [א] א"פ. ג. ה. [א]כל זמן שלא נולד העובר וזכה הקרוב לירוש' כהן ואוכלים בנינו. ר"ש. ט. ד. וכל דבר הולדות מוצא דכרס ומצחה נקבות ומיעוט פסולות. ר"ן. ה. א. שפיר וכו' [ד]לא אהו מרשא דבן יוס' אחר פוסל, דאיכא לאוקמא בשתי נשים וכו'. תוס' גימטו פ. א. דהוה פסולות מיעוטא. רמב"ן. א. וקאמר עובר לא משום דלא קנה. מוס' נדה מד.

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא קמב.

קמב.

עין משפט
נר מצוה

ולמא (ב). רב הונא ממני' דלמח' אס' תלד' אשתי וזכר תנו ליה מנה לכשתלד ללא זכי ליה כלום עד שיוולד ואין זה מוכה לעובר דממרינן לעיל [קמח:] דלא קנה. ומשני רב הונא דלמח' איני יודע מי שנאה ולא חוקמה כשתלד לטעמיה דלמח' רב הונא אף המוכה לעובר

בן יום אחד נוהל ומנחיל אב"ע עובר לא אמר רב ששת בו'. הקשה רבינו אפרים דלפרוך ליה מרישא דהך משנה דקמח' ירשא צפרק יואל דופן (נהא דף מג. וס) בן יום אחד מנחיל צמרומה ופוסל מן^א התרומה דוקא בן יום אחד אכל עובר לא אכלמה המוכה לעובר

ולמא ליה דאמר לבשתלד רב הונא לטעמיה דאמר רב הונא א"פ לבשתלד לא קנה דאמר רב נחמן המוכה לעובר לא קנה לבשתלד קנה ורב הונא אמר אף לבשתלד לא קנה ורב ששת אמר אחד זה ואחד זה קנה אמר רב ששת מנא אמינא לה דתניא גר שמת ובזבו ישראל נכסיו ושמעו שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת חייבין להחזיר החזירו הכל ואחר כך שמעו שמת בנו או שהפילה אשתו החזיק בשניה קנה ובראשונה לא קנה ואי סלקא דעתך עובר לא קני למה להו אחזוקי בשניה הא אחזוקי להו חדא זימנא אמר אביי (ב) ירושה הבאה מאליה שאני רבא אמר שאני התם דרפוי מרפיאן בידיהו מעיקרא מאי בינייהו איכא בינייהו ששמעו בו שמת ולא מת ואחר כך מת תא שמע (ג) תינוק בן יום אחד נוהל ומנחיל בן יום אחד אין עובר לא הא אמר רב ששת נוהל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב ודוקא בן יום אחד יאכל עובר לא מאי טעמא דהוא

מני לשנוי דממשי אסיפא ועוד קשה לר"י על ההיא דיואל דופן דקאמר התם מאי איריא בן יום אחד אפי' עובר נמי פוסל ואמר רב ששת הכא ככהן שיש לו שתי נשים אחת גרושה ואחת שאינה גרושה ויש לו בנים משאינה גרושה וכן (ד) אחד מהגרושה לפוסל בעבדי אצוי מלאכול צמרומה ולאפוקי מדר' יוסי דלמח' עובר נמי פוסל קמ"ל בן יום אחד אין אכל עובר לא ולמה לי למנקט ב' נשים לוקמה בנאה אחת גרושה ויש לו בן ממנה דוקא בן יום אחד פוסל אכל עובר לא ואכלי העבדים כצביל כל המשפחה כולה לרנן דר' יוסי דממרינן ציננות צפרק אלמנה (דף סו. וס) ונראה לר"י דסבר רב ששת דלרנן דר' יוסי וימי נמי עובר פוסל משום זכיה וטעמא דעובר אצוי פוסל משום דסמוך מיעוטא דמפילות למחנה דנקבות^ה והוה להו זכרים מיעוטא ולמיעוטא לא מיישנן כדמיש רבי יוסי ולהכי אוקי התם ככהן שיש לו שתי נשים ויש לו בנים משאינה גרושה דכיון דיש לו בנים לא פוסל עובר אע"ג

דיש לו זכיה דלא מיישנן למיעוטא דזכרים כדפרישית^ו אכל אס אין לו בנים פוסל עובר גם לרנן דאית ליה זכרים דבין הוה זכר בין הוה נקבה הרי הן שלה^ז ופליגי רב ששת אשמואל דלמח' צפרק אלמנה (סו) דלרנן אכולין כצביל כל המשפחה דסבר שמואל דלרנן לית ליה זכיה לעובר והשתא ינאח דהא דקאמר לעיל רב ששת מנא אמינא לה דתניא גר שמת כו' ולא דמי דהך צרייתא כו' יוסי דרנן נמי לא פליגי אלא דלא חיישי למיעוטא כדפרישית ואם תאמר לעיל דלמח' החזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המזחיק בראשונה כיון דלסוף הפילה דהא צפרק אלמנה (סו. דף סו. וס) ממרינן דזכרים הוי מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואין לעובר שפופו להיות נפל חלק בעבדים וי"ל דהתם תלינן שמה כבר בשעת אכילת העבדים מת העובר צטון ולית ליה זכיה:

נוהל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב. מימה דמה עלה על דעת המקשה דהא ע"כ צריך לומר כדמשי רב ששת נוהל בנכסי האם דאי לאו הכי תקשה ליה דלחיס אי צעו מנייה לירמו אי צעו מצובה לירמו דהכי דייק צפרק יואל דופן שחזין יואל דלמח' איהו און ירמי קרוביו נכס' און היכל דלח' ניס, אלא חורב' בנכסי האם. אם מתה זו ביום אפילו הוה מת ביום מתל נכס' אמו וממיל' ממנה לאחיו מחזי שחזין זו אמו, דלח' אלו הוה און ירמי לה קרוביה ולא אחזין נכס' הוה און זו מתה (שם) דבן נוהל לא אמו אכל האם איהו קרוביה תח' צנה וכל שכן קמח' האם שחזין מתל און, דכתי' דמפסחוס' איהו און, משפתת איהו איהו קרוביה משפתת (נהא דהו). אמר עובר לא. אם מתה מעוברת איהו נוהל להנחיל את קרוביו כן האל (שם).

דיש לו זכיה דלא מיישנן למיעוטא דזכרים כדפרישית^ו אכל אס אין לו בנים פוסל עובר גם לרנן דאית ליה זכרים דבין הוה זכר בין הוה נקבה הרי הן שלה^ז ופליגי רב ששת אשמואל דלמח' צפרק אלמנה (סו) דלרנן אכולין כצביל כל המשפחה דסבר שמואל דלרנן לית ליה זכיה לעובר והשתא ינאח דהא דקאמר לעיל רב ששת מנא אמינא לה דתניא גר שמת כו' ולא דמי דהך צרייתא כו' יוסי דרנן נמי לא פליגי אלא דלא חיישי למיעוטא כדפרישית ואם תאמר לעיל דלמח' החזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה אמאי לא קנה המזחיק בראשונה כיון דלסוף הפילה דהא צפרק אלמנה (סו. דף סו. וס) ממרינן דזכרים הוי מיעוטא משום מיעוטא דמפילות ואין לעובר שפופו להיות נפל חלק בעבדים וי"ל דהתם תלינן שמה כבר בשעת אכילת העבדים מת העובר צטון ולית ליה זכיה:

נוהל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב. מימה דמה עלה על דעת המקשה דהא ע"כ צריך לומר כדמשי רב ששת נוהל בנכסי האם דאי לאו הכי תקשה ליה דלחיס אי צעו מנייה לירמו אי צעו מצובה לירמו דהכי דייק צפרק יואל דופן שחזין יואל דלמח' איהו און ירמי קרוביו נכס' און היכל דלח' ניס, אלא חורב' בנכסי האם. אם מתה זו ביום אפילו הוה מת ביום מתל נכס' אמו וממיל' ממנה לאחיו מחזי שחזין זו אמו, דלח' אלו הוה און ירמי לה קרוביה ולא אחזין נכס' הוה און זו מתה (שם) דבן נוהל לא אמו אכל האם איהו קרוביה תח' צנה וכל שכן קמח' האם שחזין מתל און, דכתי' דמפסחוס' איהו און, משפתת איהו איהו קרוביה משפתת (נהא דהו). אמר עובר לא. אם מתה מעוברת איהו נוהל להנחיל את קרוביו כן האל (שם).

יד א טוש"ע חור"מ סי רי ספק א וימי בהנחות מ"י פכ"ז מהל' מצריה סי' ח:
בז א מ"י פ"ב מהלכות זכיה וממנה ה"ל ית סמנ עשין פכ' טוש"ע חור"מ סי' ערה ספק ל:
בז א מ"י פ"א מהלכות נחלות הלכה יג ועיין בהנחות וממנה שמה סמנ עשין ח טור ושו"ע חור"מ סי' רעו ספק א ונכד אלאס פקח מ דמלנן דף ק"א: [ד' ד שס' כג"ה ונכד אלאס עס:]

הגהות הב"ח

(א) רש"ב"ס ד"ה ולימא ליה רב הונא וי' ולא אוקמה לבשתלד:

רבינו גרשום

ומקשי' ואכתי לוקים ליה לסיפא בעובר ואימא דאמר לבשתלד אשתי. כל דאמר ליה יטול דמשמע לבשתלד דלכר' ליה יטול שוב יזכה בו ולא עשוי דאמיא לא תירצה רב הונא הכי לסיפא דמני'. ומשני דב הונא נמי סבירא ליה דאפי' אם אמר לבשתלד לא קנה כיון דהיה קנין במתנה קודם שיבא לעולם ומשום הכי אמר משתינו איני יודע מי שנאה: מנא אמינא לה. דהמזכה לעובר לא קנה: או שאשתו מעוברת חייבין להחזיר הכל. אע"ג דאכתי לא בא עובר לאירי העולם יקנה בנכסי אביו אלא מה המזכה לעובר קנה: מי שהחזיק בשניה. לאחר שאין לו בן קנה משום נכסיו הגר הרי הן כמדרב יודע מי שנאה: מנא אמינא לה: דהכי מי שהחזיק בהן זכה: אמר אביו. לעולם בעלמא המזכה לעובר לא קנה דאכתי משום הכי בראשונה לא קנה דנחלה הבאה ליה לעובר מאליה שאני דוכה בה דיווש הוא: רבא אמר. לעולם בעלמא המזכה לעובר לא קנה דהכא אמאי החזיק בראשונה לא קנה משום דמפיקא כשהחזיק בהן חזקה רעועה הוא ורפוי הוה מרפי ביריחו דלא היה ידעתי אס את ליה בן או לא להכי מי שהחזיק בשניה כשהחזיק ודאי שאין לו בן החזיק: מבייביהו. בין אביו לרבא מבייביהו בין לרמי בין לרמי עובר לא קנה והתירוסי סביר דמי שהחזיק בשניה קנה בראשונה לא קנה: איכא דאיתת שהחזיק בשניה שמת ביום אפילו הוה מת ביום מתל נכס' אמו וממיל' ממנה לאחיו מחזי שחזין זו אמו, דלח' אלו הוה און ירמי לה קרוביה ולא אחזין נכס' הוה און זו מתה (שם) דבן נוהל לא אמו אכל האם איהו קרוביה תח' צנה וכל שכן קמח' האם שחזין מתל און, דכתי' דמפסחוס' איהו און, משפתת איהו איהו קרוביה משפתת (נהא דהו). אמר עובר לא. אם מתה מעוברת איהו נוהל להנחיל את קרוביו כן האל (שם).

(א) נראה דעתי דכיה דהפילה א"כ מודה אפי' דלמפס' לא ה' בר ירושה שחז' א"י עומד להוילד והלך אולם שהחזיק צטס א קנו לאחים מן האב דוקא כשהיה התינוק בן יום אחד שולד בחשית ומהא אמו בערית דהרי בן יום אחד. אבל עובר שבכעני אמו או מתה אמו לא אמרין דהוא חי כמעי אמו כר מיתת אמו ונוהל את אמו להנחיל את האחין מן האב משום דעובר מיתת ברישא מן אמייה:

(ב) נראה דעתי דכיה דהפילה א"כ מודה אפי' דלמפס' לא ה' בר ירושה שחז' א"י עומד להוילד והלך אולם שהחזיק צטס א קנו.